РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 10-го лютого 1917. Ч. 17. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, February 10, 1917. No. 17.

ЗА ВІСІМ ДНІВ БЛЬОКАДИ

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ 69 КОРАБЛІВ НА 140.000 ТОН.

Переговори між Злученими Державами й Австро-Угорщиною тривають дальше.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО УСПОКОЮЄ ЧУЖИНЦІВ.

Справа „Українського Дня" полагоджена в комісії прихильно.

Конгресман Гаміл повідомив Українську Раду, що справа „Українського Дня" зістала полагоджена в комісії для заграничних справ прихильно. Дотична резолюція пійде тепер до конгресу. Посол Гаміл робить заходи, щоби конгрес приняв сю резолюцію без ніякої над нею дебати — на підставі т. зв. „юненімос консент" (загальної згоди).

Сенатор Гюз прислав до Впр. о. Понятишина письмо, в котрім повідомляє, що справа „Українського Дня" порішить ся в конгресі слідуючого тижня.

НА МОРИ:

ЗА 8 ДНІВ БЛЬОКАДИ ЗАТОПЛЕНО 69 КОРАБЛІВ НА 140.053 ТОН.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — На підставі дотеперішних урядових звітів англійських німецькі підводні лодки затопили:

від 1. лютого до 5. лютого	31	кораблів на	41.729	тон
дня 6. лютого	15	„ „	45.887	„
дня 7. лютого	13	„ „	28.725	„
дня 8. лютого	10	„ „	23.712	„
Разом за 8 днів	**69**	**кораблів на**	**140.053**	**тон**

Зі 69 затоплених кораблів припадає на Англію 38, на її союзників 8, на невтральні держави 23, а на Злучені Держави 1.

В СЕМІМ ДНИ БЛЬОКАДИ ЗАТОПИЛИ НІМЦІ 13 КОРАБЛІВ НА 30.000 ТОН.

ЛОНДОН, 7. лютого. — **Німці ведуть війну при помочи підводних лодок з незвичайною силою без перестанку дальше. В протягу нинішного дня надійшли вісти знова про затоплене дальших 13 кораблів (на загальну містоту около 30.000 тон).**

Жертвою упали отсі кораблі:
„Каліфорнія", (8.662 тон), англійський;
„Крави Пойнт", (5.218 тон), англійський;
„Азул", (3.074 тон), англійський;
„Корсікен Прінс", (2.776 тон), англійський;
„Ст. Нінісн", (3.026 тон), англійський;
„Лортон", (1.419 тон), англійський;
„Саксон Прінс", (1.337 тон), англійський;
„Вестра", (1.021 тон), англійський;
„Февручіо", (2.191 тон), італійський.

Разом 9 кораблів на 28.725 тон.

Крім того затоплено два англійські і два инші кораблі рибацькі.

ДНЯ 8. ЛЮТОГО ЗАТОПИЛИ НІМЦІ 10 КОРАБЛІВ НА 24.000 ТОН.

ЛОНДОН, 8. лютого. — **Англійська адміралїція доносить про затоплене дальших 10 кораблів на загальну суму 23.712 тон.**

Жертвою впали отсі кораблі:
„Ведамор", (6.330 тон), англійський;
„Саксонієн", (4.855 тон), англійський;
„Туріно" (2.702 тон), англійський;
„Голінсайд", (2.662 тон), англійський;
„Варінг", (2.296 тон), шведський;
„Давитлес", (2.157 тон), англійський;
„Сонгель V.", (2.063 тон), норвеський;
„Бангпутіс", (259 тон), російський;
„Бойн Кесл", (245 тон), англійський;
„Евон" (123 тон), французький.

Разом 10 кораблів на 23.712 тон.

ЗАТОПЛЕНЄ КОРАБЛЯ „КАЛІФОРНІЯ".

ЛОНДОН, 7. лютого. — **Урядові вісти виказують, що корабель „Каліфорнія" потонув недалеко північних берегів Ірляндії. Корабель „Каліфорнія" (8.662 тон) належав до найліпших кораблів товариства „Анкор Лайн". На покладі корабля находило ся велике число подорожних.**

Вісти про затоплене не є згідні. Одна вістка доносить, що підводна лодка затопила корабель, пускаючи торпеду з віддаленя 300 ярдів, не давши перестороги; друга знова вість доносить, що корабель віхав на підводну міну.

Американський консуль з Квінставн (в Ірляндії) надіслала звіт, що на покладі корабля находив ся лише один Американець і його виратувано. Одна особа згинула, 200 виратуваних людий відослано до шпиталю.

ВОЄННА ФЛЬОТА АЛЇЯНТІВ МАЄ СУПРОВОДИТИ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛЇ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

НОРФОЛК, ВА. 7. лютого. — Сильна фльота алїянтів, зложена з англійських і француських воєнних кораблів, находить ся у віддаленю 25 миль від берегів Злучених Держав. Вони ожидають відїзду торговельних кораблів, які мають супроводити підчас цілої подорожи через океан аж до пристаний в Европі.

Велике число торговельних кораблів, в числї около 30, прибуло вчера вечером недалеко Вірджінія Кейпс. Кораблї везуть великі транспорти збіжа і воєнних матеріялів, призначених для держав алїянтів. Відїзд кораблів в супроводі воєнної фльоти назначений на завтра.

КОРАБЛЇ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ ПОЗІСТАЮТЬ В ПРИСТАНИ.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — **Від часу проголошеня бльокади ніодин корабель, належачий до невтральних держав, не виїхав з американських пристаний.**

Американське правительство відмовило кораблям товариства „Америка Лайн" супроводу воєнних кораблів. Корабель дотичного товариства „Ст. Луіс" ладить ся в дорогу, хоч час відїзду ще не визначений. „Ст. Луіс" умістив на покладі три 6-цалеві гармати для оборони.

НІМЕЦЬКІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ОДЕРЖУЮТЬ КОЖДОЇ НОЧИ РОЗКАЗ.

ГАГА, 8. лютого. — **Часопись „Ню Курант" доносить, що німецькі підводні лодки, які є призначені до бльокади, кождої ночи випливають в означеній годині на поверхню води, щоби відобрати розкази.**

Підводні лодки виплили з німецьких пристаний в останнім тижни місяця січня. Найдовше можуть вони перебувати на мори до 6-того марта. Опісля повернуть назад до своїх пристаний, щоби набрати поживи, опалу, амуніції і перевести потрібні направи.

Однак доходять вісти, що при бльокаді є помічні підводним воєнним лодкам також підводні кораблї типу „Дайтшлянд", які заосмотрюють їх в поживу, опал і амуніцію. Також доносять, що бльокада буде тривати без перерви; місце затоплених або потребуючих направи лодок заступлять инші, які находять ся в резерві.

ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ „ДАЙТШЛЯНД" ОСТАВ СЯ В НІМЕЦЬКІЙ ПРИСТАНИ.

АМСТЕРДАМ, 7. лютого. — **Німецький підводний корабель „Дайтшлянд" з причини проголошеня бльокади не розпочав третої подорожи до Америки, але позістав в німецькій пристани.**

Приватні вісти з Німеччини доносять, що „Дайтшлянд" є помічний під теперішну пору при переводженю бльокади. „Дайтшлянд" має за задачу довозити воєнним підводним лодкам опал, амуніцію і поживу.

СТОРОЖУ В ПРИСТАНИ НЮ ЙОРКУ УСУНЕНО.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. лютого. — **Нині стягнено з доків сторожу, яка через три дні пильнувала доків, в котрих находить ся 31 німецьких торговельних кораблів. Німецькі моряки мають признану тусаму свободу, яку мали давнійше.**

Вісти про ушкоджене машин на кораблях полягають лише на здогадах. Урядових ревізій в тім напрямі не переводжено, бо власти не є до сего управнені, як довго не є оголошений воєнний стан між обома державами. Припускають лише, що німецькі моряки усунули деякі важні складові части машин так, що вишукане браків і їх доповнене забрало би поверх 6 місяців часу.

НЕВТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ ПРОТИ ЗІРВАНЯ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ЗНОСИН З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — **Вісти, що прочі невтральні держави не пішли в слїди Злучених Держав і заявили ся проти зірваня дипльоматичних зносин з Німеччиною, викликали в тутешних урядових кругах невдоволенє.**

Швайцарія, Еспанія, Голяндія і держави скандинавські (Швеція, Норвеґія і Данія) не поділяють поглядів президента Вілсона і заняли зовсїм відмінне становище від становища Злучених Держав. Деякі з тих держав вислали до Німеччини лише протести.

Таксамо поступили також і держави полудневої Америки: Бразилія, Арґентина і Чіле.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО УСПОКОЮЄ ЧУЖИНЦІВ.

ВАШИНГТОН, 8. лютого. — Департамент заграничних справ оголосив нині в порозумінню з президентом Вілсоном заяву слідуючого змісту:

„З огляду на те, що доходять вісти, що в деяких кругах чужинців, які перебувають в Злучених Державах, а які є підданими заграничних держав, побоюють ся, що на случай війни між Злученими Державами а державою, до якої вони належать, їх банкові ощадности і маєтки будуть забрані, президент припоручив заявити, що всї сього рода побоюваня є рішучо безпідставні.

„Правительство Злучених Держав під ніяким услівем не ужиє воєнного стану на те, щоби забирати майно, до якого після міжнародного права і своїх державних законів воно не є законно управнене. Правительство буде берегти всї особисті права підданих чужих держав таксамо точно, як своїх власних горожан".

ПЕРЕГОВОРИ З АВСТРІЙСЬКИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ ТРИВАЮТЬ ДАЛЬШЕ.

АМСТЕРДАМ, 8. лютого. — **Телєграми з Відня доносять, що в зносинах між Злученими Державами й Австро-Угорщиною доси не наступила ще жадна зміна.**

Австрійський мінїстер для заграничних справ, гр. Чернін, відбув довшу нараду з Ф. Ц. Пенфільдом, американським послом у Відни, однак вислід нарад доси незвісний.

Треба припускати, що наради ще не покінчені.

У ВАШІНҐТОНІ НАДІЮТЬ СЯ, ЩО ДО ВІЙНИ НЕ ПРИЙДЕ.

ВАШИНГТОН, 8. лютого. — **У висших урядових кругах панує переконанє, що хоч положенє є дуже тяжке, є однак надія, що до війни з Німеччиною не прийде.**

Загально припускають, що обі сторони самі пороблять уступства і в сей спосіб не дадуть причини до оружної розправи. Кораблї Злучених Держав будуть старати ся не їхати в области, обняті бльокадою; з другої знова сторони німецькі підводні лодки не будуть топити американських кораблів без остереженя. Взагалї є переконане, що справа взаїмних відносин залежить в першій мірі від становища, яке займе Німеччина.

НІМЕЦЬКОМУ ПОСЛОВИ ЗАПЕВНЕНО СВОБІДНИЙ ПОВОРОТ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН, 8. лютого. — **Американське правительство одержало нині запевненє від француського й англійського правительства щодо свобідного переїзду німецького посла, гр. Бернсторфа, зі Злучених Держав до Німеччини.**

Німецький посол відїде враз зі своїм штабом і консулями (разом около 200 осіб) зі Злучених Держав з початком слїдуючого тижня на данськім корабли „Фрідрік VIII."

ФРАНЦУСЬКІ ЧАСОПИСИ ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ЛЕГКОВАЖЕНЄМ СИЛИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ.

ПАРИЖ, 7. лютого. — Париська часопись „Віктоар" перестерігає француський нарід перед недоцінюванєм сили німецьких союзників.

„Ми не сьміємо собі представляти", — пише згадана часопись, **„і числити на те, що сила німецьких союзників є вже вичерпана та що вона не може грозити вже більше для нас поважнійшою небезпекою.**

„Німеччина й Австро-Угорщина представляють територію, замешкалу 120 міліонами людий, які є ще в станї поставити армію першої кляси, яка щодо скількости і якости нашій вповні дорівнає. Переведене закона про „цивільну армію" дало центральним державам спромогу побільшити свою армію о сотки тисячів нових жовнірів, яких небаром побачимо на боєвім фронті.

„Що тичить ся справи воєнних матеріялів, то центральні держави мають їх подостатком, щоби завдати нові тяжкі удари.

„Нам треба тому надіяти ся, що центральні держави переведуть рівночасно кілька сильних наступів, з котрих кождий буде сильнійший ніж наступ на Верден в лютім минувшого року".

АЛЇЯНТИ ПЕРЕЧИСЛИЛИ СЯ.

КОПЕНГАГЕН, 8. лютого. — **Преса алїянтів, яка зразу приймила вістку про зірванє дипльоматичних зносин між Німеччиною і Злученими Державами з великою радостию, змінила свої погляди, вказуючи, що ся подія може мати для алїянтів дуже шкідливі наслїдки.**

Алїянти не числили на оружну поміч Злучених Держав, але більше на доставу воєнних матеріялів і средств поживи. З причини небезпеки війни з Німеччиною Злучені Держави велику часть американських фабрик амуніції і оружа потребують для заспокоєня своїх власних потреб.

ШВАЙЦАРСЬКІ ПОСОЛЬСТВА ПЕРЕЙМИЛИ ОПІКУ НАД НІМЕЦЬКИМИ ІНТЕРЕСАМИ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Нині оголошено урядово, що опіку над німецькими інтересами в Зл. Державах обіймило швайцарське посольство. Таксамо і в державах алїянтів швайцарські посольства перебрали опіку на себе, переймаючи її від посольств американських.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НА СХІДНІМ ФРОНТІ ЛИШЕ НЕЗНАЧНІ МІСЦЕВІ БОЇ.

БЕРЛІН, 7. лютого. — Урядовий рапорт німецького ґенерального штабу доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Над Березиною відділ німецького війска дістав ся до російських окопів і, знищивши окопи, повернув назад з 2 полоненими офіцирами і 50 салдатами та 9 метавками.

„По обох сторонах зелїзничого шляху Ковель-Луцк переведено також успішний напад. Німецька патруля повернула з російських окопів з 18 полоненими.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: На північний схід від Кірлїбаби (на Буковині) відбито напад двох російських компаній.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Здовж ріки Путни і Серету чинність артилерії змагаєть ся. В богато місцях прийшло до перестрілки між патрулями".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday, by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 4.8 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописи не звертають ся.

З біжучої хвилї.

Справа „Українського Дня" є до сеї пори на найлїпшій дорозі до здійсненя. Коли дотична резолюція зістала полагоджена **прихильно** в конґресовій комісії для заграничних справ, то в самім конґресі вона не повинна вже стрінути ся з ніяким закидом чи спротивом. Звичайно буває так, що коли конґресова комісія поставить ся до якоїсь справи прихильно, то ся справа переходить у самім конґресі лише звичайну формальність і зістає ухвалена.

Телеґраму про справу ухваленя „Українського Дня" в комісії для заграничних справ помістили деякі нюйорські ґазети. Наводимо тут телеґраму часописи „Івнінґ Мейл" (ч. 32), котра звучить так:

Вашінґтон, 7. лютого. — Комісія для заграничних справ в сенатї полагодила прихильно резолюцію, просячу президента Вілсона назначити день, у якім можна буде збирати фонди на підмогу Русинів або Українцїв, з котрих найменьше один мілїон є в крайній потребі поживи, одіня і захисту, а котрі зістали приневолені опустити свої житла на знищенім війною терені у східній Европі.

Нюйорський цареславний „Свѣтъ" (ч. 4) містить новинку про увільненє митрополита Шептицького із Суздали. Новинка звучить:

Москва. — Изъ Ярославя телеграфирують: Прибылъ уніатскій митрополитъ Шептицкій, переведеный изъ Суздаля. Ему отведено отдѣльное зданіе.

По сих стрічках редактори „Свѣта" виявляють ось-такими словами свої погляди щодо сеї справи:

Дуже сумно, що Русскіи власти до теперь „бадруютъ" себе человѣкомъ, который былъ, есть и буде запроданцомъ Галицко-русского народа...

Если Шептицкій ворогъ Галицкой Руси, то кѣмъ онъ для Державной Руси? Для неи онъ еще большій ворогъ.

Во виду сего, отъ лица всѣхъ сознательныхъ православныхъ галичанъ Америки, мы смѣеме выразити наше пожеланіе въ томѣ напрямѣ, щобы Шептицкій на будущій разъ (изъ Ярославля) переселенъ былъ не въ одинъ изъ лучшихъ русскихъ монастырей, а просто въ Сибирскую ссылку. То буде ему якъ разъ по заслугамъ.

Так пише ніхто инший, лише орґан цареславної місії, так пише орґан російської церкви в Америці.

Кормителї духа... Вони поклонники Христової науки? Чиж се є християнська мораль домагати ся, щоби найвисшого достойника грецько-католицької церкви вислати на Сибір?

О, Юди! О, фарисеї! Ви і Христа розпнялиб, коли би Він зявив ся і сказав вам, що ви неправдою жиєте, гріхом воюєте, а тюрмою, шибеницею і Сибірию себе і свій чорносотенний уряд обороняєте.

Нюйорська ґазета „Новіни Цодзєнне" (ч. 140) містить кореспонденцію з Відня (з 29. січня), в якій між иншим говорить ся:

Для заспокоєня Поляків у Галичині цісар Франц Йосиф найвисшим розпорядженем надав Галичині повну самоуправу, котра конкурує з властию корони. Польська суспільність в Галичині оказує високе задоволенє з нового стану річи.

Лише квестія руська робить нині богато трудностий. Русини виступають остро проти цілковитої самоуправи, котру надав Галичині цісар Франц Йосиф. Русини обавляють ся, що порядок річи в Галичині надав би перевагу польському населеню, за котрою то перевагою наступив би гнет. Подібно як і инші славянські народности, так і Поляки і Українці з супроти себе недовіряють. Русини твердять, що польська шляхта в Галичині не має в політиці ніяких скрупулів і не дає їм ніяких запевнень на будучність. Щойно австрійський уряд може зробити відповідні зарядження, в цїли забезпечення руських інтересів.

Як виглядає нова „система" в скрентонськім Союзї.

Вже від довшого часу ходила чутка, що отець Ардан цїлими днями і ночами сидить та продумує над новою системою для Союза. І по довгих та тяжких днях муки дійсно сплодив „реформу". Плід свого талану отець Ардан так високо оцїнив, що навіть казав його законно собі застерегти (капірайт), щоби, борони Боже, хтось другий не посьмів покористувати ся його винаходами.

Ото в кількох останних числах „Народної Волї", органу скрентонського боса, можна побачити на цїлу сторону оголошенє екзекутивного комітету Руського Народного Союза (читай отця Ардана) про нову систему і про услівя для приниманя нових членів.

На перший вид ока здавало би ся, що в тім нема нічого надзвичайного. От годі було вже довше крутити з розметом, бо власти вже не позволяли й дихати, і здавало ся, що скрентонський бос приладив нову, законом приписану систему плаченя вкладок після літ, щоби ратувати Руський Нар. Союз, зглядно своє корито. Але від чого отець Ардан?

Вистарчить лише трохи глибше вглянути в „арданівську систему", а сейчас кождий сам наочно може пізнати, що се не є система обчислена на те, щоби дати якесь певнійше обезпеченє для членів орґанїзації, але звичайний арданівський гумбуґ. Отцеви Арданови зовсїм не розходить ся о те, щоби члена орґанїзації охоронити від визиску, але противно, отець Ардан обдумав пляни, в який би то спосіб отуманити наших людий, аби як найбільше доляриків з них потягнути. І в тім якраз полягає цїла нова система отця Ардана.

Що повисші твердженя є правдиві, про се найлїпше сьвідчать услівя, які продумав отець Ардан для приниманя нових членів.

Коли кинути оком на велике оголошенє, сейчас впадають в око три таблиці з многими нумерами. Але приглянемо ся їм близше.

Отець Ардан установив для нових членів три ріжні кляси: **табеля зі вступним, табеля без вступного і табеля на трирічне обезпеченє.**

Табеля зі вступним: Новий член платить $2.00 вступного і кождого місяця сталу вкладку після своїх літ. Отсю табелю взяв отець Ардан живцем з Українського Народного Союза. Взяв, бо була готова, і видів, що вона є добра. Та не в тім діло. Отець Ардан, беручи за підставу табелю плаченя з У. Н. Союза, змінив її в сей спосіб, що не подає, кілько з місячної вкладки припадає на фонд посмертний, а кілько на прочі фонди, але змішав усьо до купи.

Возьмім примір: Член У. Н. Союза, який числить 20 літ, при обезпеченю на 1.000 долярів платить місячно $1.25: з тої суми припадає 90 цнт. на фонд посмертний, 10 цнт. на резервовий, 10 цнт. на часопись, 7 цнт. на адміністрацію У. Н. Союза, 5 цнт. на фонд убогих і 3 цнт. на фонд народний. (Висота вкладки на фонд посмертний є приписана законом, висота прочих фондів залежить від дотичної ухвали конвенції). Після системи отця Ардана 20-літний член при обезпеченю на $1.000 платить таксамо $1.25, але на які фонди і по кілько на кождий фонд — сего член не знає, бо се є тайна отця Ардана. Також нема найменьшої згадки, чи новий член крім обіцяного посмертного буде мати користь з тих фондів і яку. Тут укриває ся наразї якийсь підступ, який чи скорше чи пізнійше буде мусів вийти на денне сьвітло.

Друга табеля, **табеля без вступного** — се вже дійсно табеля крутійства і мантійства. Дійсно треба бути отцем Арданом і мати його талан, аби на таке здобути ся. Тут безличність в тумaненю людий і використовуваню їх несьвідомости дійшла до найвисшого вершка.

Після сеї табелї платить місячні вкладки новий член, якого принято без вступного, то є без заплаченя $2.00.

Порівнаймо висоту вкладок після першої і другої табелї. На примір:

Після першої табелї платить 20-літний член на $1.000 місячно $1.25 і одноразово $2.00 вступного.

Після другої табелї платить 20-літний член на $1.000 місячно $1.43, то є місячно о 18 центів більше, за те, що його принято без вступного в сумі $2.00. Отже за рік заплатить член за те, що йому зробили ласку і приймили його без вступного, 12 разів по 18 центів або $2.16. З огляду однак на те, що сей член через цїле своє житє буде мусів платити сталу вкладку, то 20-літний член (приймаючи, що дожиє 60 літ) **за 40 літ свого належаня до Р. Н. Союза заплатить 40 разів по $2.16, або $86.40** (а на складаний 4% зробить $2.16 за 40 літ $205.20) **замісць $2.00 при вступі.**

І чиж се не є очевидне мантійство і польованє на несьвідомість людий? Чи чесний чоловік міг би таке видумати, щоби за марних $2.00 вступного ограблювати члена відтак аж на $86.40 (зглядно на $205.20)? То се називаеть ся у отця Ардана охорона робітничих мас перед визиском? То аж таких способів уживає отець Ардан, який горлає, що він є речником робітничих мас? Ось так виглядає в правдивім сьвітлї арданівський соціялїзм. Коли вдасть ся і коли до того „товариш" ще й темний, дери з нього, скільки лише можна — отсе підстава нової „арданівської системи".

Трета табеля, се так зване обезпеченє на три роки — або трете крутійство. Придивім ся, яка ласка спадає на „трирічних членів".

Перейдім сю „ласку" на прикладі:

20-літний член при трирічнім обезпеченю на $1.000 має заплатити вступне $2.00, оплатити лїкаря і платити місячну вкладку у висотї $1.05 (то значить о 20 цнт. місячно дешевше ніж коли би приступив на стало до орґанїзації). Минає три роки і сей „трирічний член" хоче записати ся до отця Ардана знова на три роки. Такий член після системи отця Ардана мусить заплатити знова $2.00 вступного, знова заплатити лїкаря і платити вже місячну вкладку не від 20 літ, але від 23 літ, то значить $1.25. А ще за три роки знова $2.00 вступного, знова лїкаря і платити вже від 26 літ, то є $1.35. Але може зайти також і таке, що по трох роках член підупав на здоровлю або окалїчів і отець Ардан його більше зовсім не прийме.

І як після попередної табелї отець Ардан хоче ловити несьвідомих людий на „ласку", що приймає без вступного, так знова тут підпускає, що лїпше належати до „трирічних членів", бо се буде о 20 цнт. дешевше. Але кілько опісля за те більше члени заплатять, про се отець Ардан забув згадати...

Не знати, що властиво більше подивляти в цїлій тій системі: чи хитрість чи глупоту? Одно і друге лежить в основі сеї системи. Що отець Ардан таке видумав — сему не дивниця, але треба дивувати ся прочим членам екзекутиви, як вони не встидали ся покласти своїх імен під такою „системою".

Не треба забувати, що се лише перша частина реформи. Для старих членів, як говорить ся у відозві, таблиці ще не готові, бо експерт (відай тим експертом є таки сам отець Ардан) ще не покінчив своєї роботи. Тому старі члени ще покищо платять дальше розмет. В який спосіб отець Ардан думає отуманити старих членів, се покриває покищо глибока тайна.

Вкінци треба ще згадати, що пише сам отець Ардан про свою власну систему. Конець його відозви звучить:

Можлива річ, що не кождому, хто перший раз прочитає повисші слова та побачить повисші таблички, стане відразу все ясним і зрозумілим, тому нехай не встидаєсь признати ся до того, але нехай поспитає кого мудрійшого, або котрого місцевого урядника, або вкінци нехай напише хочби й до Головного Уряду, а Головний Уряд Р. Н. Союза радо пояснить ему все, що йому не зрозуміле.

☞ **В кождім віддїлї повинен би бути бодай оден чоловік, який би дуже добре розумів цїлу сю справу та міг єї другим пояснити. Більші віддїли могли би навіть вибрати з поміж себе одного члена та прислати його до Головної Канцелярії Р. Н. Союза, а тут цїлу справу пояснять йому устно дуже скоро.**

Отже отець Ардан вже наперед заповідає, що його систему ледви чи хто зрозуміє і радить всїм тим, що хотять її зрозуміти, їхати до себе, а він їм свою систему скоро і ясно виложить.

Ми однак думаємо, що се буде злишне, бо цїль і підстави „арданівської системи" є зовсїм ясні і зрозумілі: **туманити і ограблювати темних і несьвідомих людий.**

По битві над Нараївкою.

(Пише Вільгельм Геґелер).

Захмарене небо; паде дощ. Утих крик, утих плач, лише в голові шумить ще від вчорашної канонади. Тепер всюди тихо, лише деинде, час від часу, вилетить гарматний стріл наших батерій, а йому у відповідь прилетить російська куля з другого (лївого) боку ріки Нараївки.

Ми бродимо в глибокім болотї, яке розлазить ся під нашими ногами.

Рови перетинають поля, засіяні збіжем і засаджені барабольми та капустою. Глибокі рови переповнені военними знарядами: крісами, ручними ґранатами і т. п. Навіть і сї „сотворіня" пійшли тепер на хвилевий відпочинок.

Ми йдемо болотнистою дорогою. Тут і там видно ґрупи санїтетів, тут і там увивають ся военні пси.

Громадка людий іде нам назустріч. Двох несе на дручку шатро, в котрім видно ще нові черевики.

— Вчера?...

— Так! Він вже був раз тяжко ранений. Тепер вже від трох днїв був знова в компанії.

Чи не виглядає се так, наче би десь здалека голосний крик нарікання прошивав повітрє?

* * *

Все нові рови. І малі рови, які можна перескочити, і великі, які перетинають малі.

В однім з ровів бачимо убитого жовніра — се Німець. Спускаємо ся в долину, щоби переконати ся, з якої він компанії. Один з нас діткнув ся груди́й лежачого. Він отворив очи.

— Відки ви тут взяли ся? — питаємо.

Він блимає очима, позїхає і шкробасть ся в голову. Якаж була його історія? Вони прогнали відси Москалів, годі пійшли дальше, відтак ще дальше і дальше. А він був страшно умучений, зібрав трохи соломи, кулак під голову і заснув на одну годину.

— Що-ж ти робиш, чоловіче?

— Лише одну годину, трохи відпічну — відповідає.

— Чому лише одну? Чому не 12, 15 або 16? Ідіть там, до села. Там відпочивають ваші товариші. Там спить ся лїпше ніж тут між убитими Москалями.

— Справдї!... Здорові буля!

* * *

Ми пійшли дальше і скоро опинили ся перед **Пяковою**. О, який страшний вид...

Я бачив на сїй земли (у східній Галичині) богато міст, сїл, лїсів і домів. А тепер, по двох роках війни, у мене остали ся про них лише споминп. Я їх вже більше не побачу. Вони щезли з лиця землї, як щезає трава під огнем. І чи не болюче се?...

Довкола самі лише руїни, а на руїнах лежать убиті жовніри. І рови тут вже не є більше ровами, лише печерами смерти.

Через цїлий тиждень падали тут кулї австрійських гармат. Хто зберіг ся в тих окопах, сей видно боронив ся хоробро. Коли наші жовніри провадили одного російського оберляйтнанта, він дуже плакав. Його старали ся потїшити, але він болючо відповідав: „Що з того, що я видержав аж до кінця? Відколи мене полонили, відтодї пропала моя каріера. Моя пенсія буде знижена, а моя родина буде виставлена на голод і нужду. У нас, в Росії, не роблять ніякої ріжниці між тими, що попали ся в полон добровільно, а тими, що попали ся не хотячи".

* * *

Ми вийшли на широку леваду. Тут повно автомобілїв. З болота не видно коліс. Там знова по черево в болотї стоять конї. Вони там мусять, здаєть ся, і згинути, бо дістати їх відти неможливо...

* * *

Два дні пізнійше я стрінув компанію війска, яке щойно прибуло на фронт по відпочинку. Кождий жовнір мав вичищений уніформ. І вони знова пійдуть в окопи, будуть стріляти безперервно через кілька днів, а відтак кріс наперед себе і до атаку. А з атаку чи хто поверне? Богато з них ще поверне і пійдуть знова на день відпочивати, а много, много в боротьбі впаде і годі зазнає відпочинку раз на все...

Виказ жертв.

(Фонди під управою Української Ради в Америцї).

ЖЕРТВИ ДЛЯ ВДІВ І СИРІТ.

53. Ан Арбор, Міш. Заходами пп. І. Комаринського і В. Чмира зложили на руки п. Михайла Пристая на хрестинах у п. Н. Дворчина жертви отсї добродії: Н. Дворчин $5.00; І. Комаринський, І. Стопецький, І. Дідуха, В. Коваль, С. Франків, А. Шельвах і Г. Чмир по $1.00; І. Верис, Д. Верис, Д. Саламін і Т. Гапа по 50 цнт.; меньшими датками 75 цнт. Разом **$14.75**

54. Нортумберленд, Па. З нагоди Різдва зложили на руки п. А. Візного коляду отсї добродії: Д. Гуриш, І. Ткачик, І. Басараб, А. Візний, Т. Ф., І. Йоник, О. Вальчук, І. Фрайняк, Н. Моспан, П. Дейнека, В. Желїзький і М. Клапко по $1.00; Г. Потюк, П. Андрів, Г. Шпелик, Н. Струс, Д. Винник, С. Мудрий, М. Сусайло, В. Плукар і І. Махайлївський по 50 цнт.; меньшими датками $1.80. Разом $18.30. З того покрито видатки 50 цнт. — Остає **$17.80**

55. Джерзи Сіти, Н. Дж. Стараннями Вс. о. Улицького зложили парохіяни церкви св. Петра і Павла жертви в сумі $66.85. З тої суми призначено для засланих в Сибір $33.40, а для вдів і сиріт **$33.45**

56. Нюарк, Н. Дж. Вп. Іван Ґураль і Никола Маламін зібрали від гостий на хрестинах у п. Йосифа Козюти **$3.00**

57. Нюарк, Н. Дж. З центрального комітету в Нюарку одержано від Впр. Адміністратора о. Понятишина отсї жертви: а) Жертва Впр. Адміністратора о. Понятишина $200.00; б) Збірка на вічу д-ра Демидчука (дня 25. липня 1915 р.) $54.27; в) Складка в „Українськім Боянї" $3.25; г) Поодинокі жертводавцї зложили: Гр. Дорошенко $4.00; Анна Борис і Антін Нагребецький по $1.00; П. Малїцький і А. Олійник по 50 цнт.; разом $7.00; ґ) Складка членів Братства св. Ів. Хрестителя, від. 76 У. Н. Союза з 1915 р. Жертви зложили отсї добродії: А. Струк $1.75; К. Дідух, Р. Крук і І. Романишин по $1.50; А. Крайц $1.25; О. Куций, П. Рубас, Я. Корбан, М. Ґенґа, С. Лавровський, М. Ваплюк, В. Заяць, С. Савка, П. Романишин, К. Романишин, Н. Бичко, Д. Піщевят, М. Нагребецький, В. Нагребецький, М. Мартинів, В. Мручак, О. Коваль і Йос. Данилик по $1.00; Т. Заверуха і Гр. Горішний по 75 цнт.; Д. Свербивус, Я. Іванців, М. Сороколїт, С. Стойко, В. Стойко, А. Куций, О. Катеринюк, П. Сороколїт, Р. Стойко, А. Колодій, П. Гурак, А. Шарая, С. Москаль, І. Венґер, Т. Ногай, І. Голубович, С. Робик, І. Павлович, О. Смольський, А. Нагребецький, Д. Макар, К. Дворянин, М. Подоляник, М. Балик, Л. Лапчак, С. Балик і С. Боднарук по 50 цнт.; меньшими датками $9.45; разом $50.05; д) З панахиди дня 27. червня 1915 р. $15.77; е) З провідї дня 5. вересня 1915 р. $36.20; є) З панахиди дня 17. жовтня 1915 р. $37.75; ж) Коляда тов. „Український Боян" підчас Різдва 1916 р. Колядою займили ся: Т. Каськів, В. Сидорович, В. Федчишин, Г. Гой, М. Барон, М. Гураль, Я. Воробець, М. Решетило, К. Баґрій, В. Вакулинський, А. Клепач, М. Береза, Ю. Залуська, А. Залуський, П. Залуський, Д. Климців, С. Білик і С. Савицький. Жертви зложили отсї добродії: А. Олянюк $1.50; Т. Каськів, В. Сидорович, В. Федчишин, Г. Гой, М. Барон, М. Гураль, Я. Воробець, М. Решетило, К. Баґрій, В. Вакулїнський, А. Клепач, М. Береза, Ю. Залуська, А. Залуський, П. Залуський, Д. Климців, С. Білик і С. Савицький по $1.00; І. Мандюк і С. Голик по 60 цнт.; І. Бакуш, К. Блага, Я. Кріль, Г. Климович, Д. Доля, В. Побoрожник, А. Борачок, М. Орнавка, М. Турчиняк, І. Перепічка, С. Штогрин, М. Грушецький, Ф. Бернацький, Л. Домак, І. Швець, О. Будник, С. Сніжок, П. Паньків, „Народна Торговля", М. Бошковський, П. Коцур, П. Мерц, М. Палюх, П. Корда, Я. Фодир, А. Блакса, Ф. Піжник і Ю. Возняк по 50 цнт.; меньшими датками $18.77; разом $53.47. — Всї жертви разом..........**$457.76**

58. Йонкерс, Н. Й. Вс. о. Вол. Довгович прислав отсї жертви: а) Збірка в церкві св. Михаїла з 1. грудня 1915 р. $61.58; з 21. грудня 1915 р. $2.00; з 22. грудня 1915 р. $1.00; з 30. падолиста 1916 р. $17.80 і 3. грудня 1916 р. $16.85; разом $99.23. б) Вп. пп. Микола Гавриляк і Микола Попадюк зібрали дня 3. грудня 1916 р. жертви від отсих добродїїв: С. Салїй, Г. Чернихівський, В. Шпак, Ф. Хованець і В. Мандзїй по $1.00; М. Гавриляк, М. Телеґан, Т. Морох, Т. Кравчук, Г. Сакала, С. Глинко, П. Рак, І. Чорній і Т. Джус по 50 цнт.; меньшими датками $13.00; разом $22.50. Обі жертви разом $121.73. З того призначено на Народний фонд $12.17, для вдів і сиріт $36.52, для засланих в Сибір $36.52 і для Січових Стрільців $36.52..........**$36.52**

Разом $563.28

Попередно оголошено $1.602.21

ЗАГАЛЬНА СУМА $2.165.49

ЖЕРТВИ ДЛЯ ЗАСЛАНИХ НА СИБІР.

13. Джерзи Сіти, Н. Дж. Зі складки парохіян церкви св. Ап. Петра і Павла призначено..........**$33.40**

14. Йонкерс, Н. Й. Зі жертв, зложених парохіянами церкви св. Михаїла, призначено..........**$36.52**

Разом $69.92

Попередно оголошено $271.23

ЗАГАЛЬНА СУМА $341.15

ЖЕРТВИ ДЛЯ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

10. Палмертон, Па. На хрестинах у п. Ілька Явного зложили на руки п. Миколи Бойка жертви отсї добродії: М. Бойко, Г. Жовнїр, І. Жовнїр, І. Мелета, І. Явний, І. Гелета і А. Марців по 50 цнт.; меньшими датками 60 цнт. Разом **$4.10**

11. Йонкерс, Н. Й. Зі жертв, зложених парохіянами церкви св. Михаїла, призначено **$36.52**

Разом $40.62

Попередно оголошено $68.15

ЗАГАЛЬНА СУМА $108.77

НАРОДНИЙ ФОНД.

4. Йонкерс, Н. Й. Зі жертв, зложених парохіянами церкви св. Михаїла, призначено **$12.17**

5. Джерзи Сіти, Н. Дж. Вп. Михайло Сиадик жертвував **$2.00**

Разом $14.17

Попередно оголошено $206.50

ЗАГАЛЬНА СУМА $220.67

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ ЖЕРТВ.

Жертви для вдів і сиріт	$2.165.49
Жертви для засланих в Сибір	341.15
Жертви для Січових Стрільців	108.77
Народний фонд	220.67
Фонд ім. Івана Франка	327.85
Разом	$3.163.93

УВАГА: У виказах жертв будуть подавані імена лише тих жертводавцїв, які зложили жертви у висотї від 50 центів в гору.

Викази жертводавцїв і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J.

Чеки і моні-ордери треба виповняти так: "Ukrainian Alliance of America", K. Kirczow, Treas., 68 Greene St., Jersey City, N. J.

ЗА УКРАЇНСЬКУ РАДУ:

о. Е. Сидоряк, фін. секр. „Укр. Ради",
Кость Кирчів, кас. „Укр. Ради".

Всї жалують ся на свою память, але ніхто не оскаржує свого розуму.

—o—

Нема більшого нещастя від того, коли чоловік боїть ся правди, щоби вона не пояснила йому його дурноти.

—o—

Є богато старинних правд, в котрі ми віримо лише тому, що ніколи про них серіозно не думали.

Василь Білинський.

Транспортоване полонених на Сибір.

(Конець).

Рано почали ми розглядати ся близше по своїй домівці. Кімнати були середної величини, у вікнах зелїзні ґрати, на дворі видно високе муроване огородженє, щоб не втечи. А найгірше — се смрід і сопух не до видержаня — від надзвичайного переповненя людьми. Навіть коритарі заняті так, що й ступити нікуди.

Ще як вчера, за доброї намяти, ми поснідали, то нічого більше й на очах не мали, а тимчасом живіт домагав ся свого, а тут не було кого післати за купном. Правда, я вже гонив остатками; коц продав за 4 рублї, щоб якось вижživитись; може потім що дадуть, то чейже з голоду не згину.

Ось зачав я шукати якогось начальства, щоб зробили щось з їдою, і зайшов случайно в канцелярію дижурного. Тут застав я якогось Поляка, котрий в імени якогось польського комітету випитував ся про невільників-Поляків, аби дечим їм помогти. Побачивши мене, запитавсь о мою народність. Я відповів, що по польськи говорю, але я не Поляк, а Українець. „То нічого, — сказав він — ви братний нарід, тож годить ся вам помогти". Сей Поляк записав собі імя моє і мого товариша Українця, всїх Поляків, деяких Хорватів, Чехів, Мадярів і Німців.

Як я опісля довідав ся, то се був комітет, завязаний на початку війни для несеня помочи раненим і полоненим Полякам, але опісля розширив свою програму на всї національности. Через се, в часї німецької окупації Радома, німецкі власти не закрили сього товариства.

Що за благодать божа! Нині пополудни всї ті, котрих записано, дістануть від комітету чисте білє і купіль. Не до того нам було, хто давав, аби тільки дав... Бо уявіть собі: ходити місяць в однім білю, спати в болоті, гноївці, опісля в тюрмі серед нехарности, брудів, плюгавства, нечистоти, шкробаючись раз-враз від воший і блощиць — се неабиякий рай...

Пополудни дійсно прийшов по нас той панок, що був рано, і забрав нас, около 30, з собою до лазнї. Тут ми вимили ся, викупали ся і надягли принесене нам чисте білє. Думав я собі, що позбув ся насїкомої голоти. Кажу „думав", бо вже на другий день показало ся, що я грубо помилив ся.

З лазнї взяли нас до одного дому, де ми застали богато австрійських офіцирів ріжних національностий. Була се гейби гостина згаданого комітету для бідних, змордованих невільників. Розуміє ся, при дверях стояла варта, щоб який з нас „не втїк". Товариство було під язиковим зглядом дуже „сорокате", та вся ж у кругу інтелїґентних людий ми пригадували собі, що не всьо ще здичіло і не всьо захопив у свої лаби страшний Марс (бог війни), а пливе ще тепле, людське житє за війною. Тут пізнав я ще одного Українця, Сьвітлика, професора з коломийської гімназії. Тепер він сидить на Сибіри, в Устю каменогорськім, недалеко Персії.

По тім „пирі" повели нас салдати знова в тюрму. Щастє, що на другий день се пекло скінчило ся, бо відослали нас на зелїзницю.

При нагоді кілька слів про польські погляди. З бесїди тамошних Поляків я довідав ся, що вони не вірять, аби Німці цілу Польщу забрали (а було се в грудни 1914 р.) і рішучо не хочуть, а навіть боять ся належати до Німеччини; десять разів волять до Росії. Та не так склало ся, як бажало ся!

Нас запакували у вози третої кляси. Наша партія складала ся з 101 офіцирів і о-коло тисячки жовнірів. Забув я додати, що в Радомі ми допоминались о виплаченє нам „кормового" від хвилї нашого полону. „А ви почему не упамінались в тех, которі вас велі?" — питали ся нас. „Та бо вони говорили, що де будемо сїдати на машину, то там нам виплатять" — ми боронились. Дарма, казали нам зробити „зажаленіє" на наших конвойних. Та ба! Відкиж ми могли знати їх імена? Значить, вони грошики за нас вибрали, а ми — пиши: пропало! Доперва на зелїзници виплачували що дня офіцирам по 50 до 75 копійок, а жовнірам по 25 копійок. Та сим послїдним не все виплачували. Коли вони дістали часом марний обід, зупу з мясом, без сніданя й вечері, то гроший не виділи.

Боже! Яка радість, що ми вже їдемо — так надоїла була клята дорога! Тепер зачало ся для нас всїх нове житє. Було воно спокійнійше, більш одноманітне, але можна було його стерпіти. Пригадую собі, що перший цїлий день і ніч ми спали, мов пяні, по дотеперішних житєвих „солодощах".

Коли ми вже були вдоволені, що їдемо, нас заняла друга, не меньше важна річ, а іменно: куди їдемо? Тепер я вже можу сказати: „в Сибір", а коли був у Кельцях, то сьвято вірив російським обіцянкам, що везуть нас до Києва. В Радомі наші вигляди змінили ся на стільки, що говорили нам, що везуть нас у Москву. Хиба тільки деякі цивільні, сумно киваючи головами, пророкували, що їдемо просто в Сибір. Але кождий з нас відганяв від себе сю думку, бо на згадку про Сибір находив на нас якийсь невідомий страх. Тому пильно студіювали ми зелїзно-дорожну мапу, яку ми случайно між собою мали, і вгадували, куди нас доля несе. Ріжні були між нами здогади, а тимчасом ми прямували просто на Сибір. Коли приїхали в Калуґу, так тоді прозріли, що не в Москву наша дорога, а в Сибір. Прикро було і гірко, але ми мусїли з тим погодити ся.

Цікава зміна в красвиді і температурі. В Радомі ще тільки приморозки, снїгу ані на лїк. Вже инакше в Смоленьску, а в Калузї в той час зима здоровенна, що тягни кожух неабиякий...

Смоленьск, о скільки його зі стації можна було видїти, гарне місто. Тут мали ми нагоду закупити собі дещо з поживи. Доперва в Тулї дозволено нам було зайти в буфет і дещо теплого зїсти, а опісля в Пензї і Челябинску. Цїлий той час жили ми чаєм, хлїбом і маслом.

По дорозї красвид нецікавий. Всюди безмежні простори, вкриті снїгом, а на них, мов ті купини, чорнїли порозкидувані денеде селянські села. Вигляд їх нужденний, хати маленькі, бідненькі; видно — незаможність з них віє. Вже красші сибірські села; бодай чепурнійші, богатші. Жаль тільки, що не довелось менї побачити українських сіл...

З кождим дальшим днем їзди околиці тратять житє. Ви все рідше й рідше стрічаєте сельце, село, чи місточко, а зате ваше око блукає щораз частійше по якихось безкраїх, сумних і понурих, бо незамешкалих просторах. Можливо, що богато з того треба би класти на рахунок зими, але все таки ви чуєте цілою душею, що всьо живе, людське, культурне лишило ся за вами, а ви прямуєте до чогось зовсїм противного...

Гарні Уральські гори! В многім нагадували вони менї наші Карпати, тільки може трохи дикші від них. З поїзду можна було дуже добре приглядатись околицям, бо ми їхали досить поволи, коли з Радома в Омск прибули щойно на 21. дни. Сибір ви вже спостерігаєте ще далеко перед Челябинском. Самотність, відсутність людського житя — се характеристичні черти сибірського красвиду. Ви їдете сотками кільометрів, заки стрінете деяку людську оселю. В західній Сибіри стрічав я дуже много лїсів, переважно самих листових. Як далеко оком сягнеш — рівнина, вкрита на переміну лїсом або степами, тож зелїзна дорога тягнеть ся мов простісїнька лїнія тисячами кільометрів.

„Що-ж ви робили в часї цїлої сеї дороги?" — певно спитаєте. А що: сиділи, дивили ся, спали, їли, а найголовнійше — пильно полювали...

На се „найблагороднійше" занятє призначували ми звичайно вечірну пору. У возах було досить тепло, палили добре, так ми кождого вечера, мов на команду, всї до одного, без жадної женади й ріжниці віку і ранґи, скидали з себе сорочки і уряджували при сьвічках лови. Упольовану зьвірину віддавали на „цїлопаленіє". Хто би був відтягав ся від тої чесної роботи, того стрічали острі закиди цїлого товариства, що, мовляв, він нечисто держить ся і „заражає" товаришів. Розуміє ся, сей „благородний акт" нічого не помагав, бо нинї вилапали все до чиста, а завтра знов було повно. Тут було діло не в одежи, а в самих занечищених ваґонах, якими в часї мира возять переселенців, а тепер раз-враз нехарних, запущених невільників.

В моїм товаристві було двох Українців, один Румун, який знав по українськи, кількох Чехів, Мадярів і Німців. Товариські відносини були гарні. Пригадую собі, що ми так були до себе і до дороги привичаїли ся, що коли прийшло ся деяким з нас вилазити в Омску, то вилазили дуже нерадо.

Занотую тут один факт. В Челябинску, як я вже згадував, дозволено нам, купками по 20 людий, пійти в буфет за „тьоплов піщев". Перед дверми буфету дивлю ся — стоїть кількох німецьких полонених офіцирів (вони були з иншого поїзду невільників) і щось голосно з салдатами медитують. Приступаю з цікавости, щоби довідатись, о що річ іде. Так от комендант стації заборонив увійти в буфет „ґерманцам", а дозволив тільки нам, австрійцям. Що за честь!...

Наконець на 21-шім дни їзди зелїзницею ми опинили ся в Омску. Рано ввійшов тут до нас один російський пранорщик і списав усїх Славян. Розуміє ся, що не обійшло ся тут без сварки, бо кацапи, яких було три, твердили, що Українцї не Славяни, а „хуже ґерманцев", так нехай їдуть далї. Нас, Українців, було всього двох, значить не много „етіх опасних враґов общерусскости"... Між Славян вписало ся богато Німців і Мадярів, котрі знали бодай трохи якийнебудь славянський язик і думали, що Славянам буде красше. Та опісля будучність показала, що не зі всїми Славянами Москалї панькали ся... Се видно було з того, що стрічав я опісля много Українців, записаних навіть між Німців, аби тільки мати спокій від Москви.

З нашого ґуртка висїло тут до 50 людий, а решта поїхала далї на схід. Зі стації до міста Омска було добрих 4 км., а тут мороз на 35 степенів Реоміра, до того ми одїті дуже легко, тож пробігли ми цїлісїньку дорогу до самої кріпости бігцем. Тут, в кріпости, застав я новий гаразд, який бодай нікому не довело ся переживати!...

Мій двотижневий побут в омській кріпости, до якої я ще опісля вернув ся на 8 місяців, і пятьмісячний побут в козацькім селї Николаївску подав я був свого часу в „Свободї" (числа 86, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 98 і 99 з 1916 року) н. з. „Сибірські спомини" (Василь Січовик). Правду кажучи, я повинен був наперед подати отсї стрічки, а аж опісля „Сибірські спомини", та житє є сильнійше від нас і не воно до нас, а ми до нього мусимо приноровлювати ся.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Йорданські сьвята в Оборн, Н. Й.

Американська часопись в Оборн, Н. Й., помістила опис останних йорданських сьвят в тім місті. Найбільше одушевило присутних Американців, і навіть редакцію тамошної часописи, богослужене, яке відправлювано при ледовім вівтари.

Група міських урядників, з мейором міста на чолі, були присутні підчас відправи богослуження. Богослужене відправив о. Д. Добротвір, а хором проводив місцевий дякоучитель, п. Йосиф Буката. Крім того грала Українська Банда.

Ледовий вівтар з ледовим хрестом був прикрашений зеленю та електричним сьвітлом.

Тогосамого дня місцеві Українці відіграли дві театральні вистави: одну „Сьвятий Вечер", написану п. Й. Букатою, а другу „Настоящі". Вистава комедії „Настоящі", судячи після кореспонденції місцевої часописи, зробила на присутних велике вражінє. Американці сподобали собі українські народні строї, пісні і проче.

Між присутними Американцями були: мейор міста Марк Кун; його секретар Станлей Бар; др. А. Бокарт, президент міської ради; Едгар Мошер, місцевий судія; М. Райс, мировий судія і много инших.

„Сей день — пише згадана часопись, — буде довго в памяти тих Українців, які мешкають в Оборн".

Алькоголь причиною смерти.

З Орліенс, Мінн., доносять: Дня 1. лютого б. р. Казимир Сніжок, фармер з Канади, перейшов до Стейтів, аби тут купити горівки. Купив горівку, підпив собі добре і пустив ся в поворотну дорогу до дому. На дворі було зимно, мороз тиснув, снігом курило, що й сьвіта не було видно, але молодий, здоровий, добре фізично збудований чоловік не звертав на се уваги. Був убраний у звичайний коротенький кожушок, взутий в легкі шкіряні червики, на руках мав тоненькі рукавички, а дороги було 12 миль та ще до того напроти вітру. Так перейшов він 11 миль; остала ся ще одна миля, котрої вже не міг перейти. Впав на дорозі, а другого дня знайшли його мертвого. Зараз повідомили про се його жінку. Сусіди запрягли коні і завезли трупа до дому. Коло нього знайшли мішок, а в мішку чотири фляшки горівки.

Так через дурну горівку пійшов марно чоловік. Походив зі села Пилипча, борщівського повіту з Галичини. Числив 24 роки життя. Оставив жінку, з якою рік тому оженив ся. Наочний сьвідок.

Промислові робітники сьвіта плянують противоєнний страйк.

Карльо Треска, провідник Промислових Робітників Сьвіта, заявив, що він організує національну протимілітарну ліґу, яка має на цїли поборювати воєнну пропаґанду у Злучених Державах. Він заявив також, що вже пороблено заходи в справі противоєнного страйку, в якім візьме участь найменьше 1,000.000 робітників. В кождій місцевости Злучених Держав заложить ся в тій цїли комітет. Вже в самім лише Ню Йорку зорганізовано до протимілітарної ліґи 10.000 членів.

Жінка арештує свого чоловіка.

Вже рік проминув, як Томас Мор з Шікаґо покинув свою жінку і пропав був без сліду. Аж минувшого тижня жінка побачила його на улици і почала кричати до полісмана, аби зловив його, бо він лайдак, злодій і т. п. Полісман пустив ся за Томасом Мором і зловив його. Судія присудив, аби Мор заплатив своїй жінцї 500 долярів, а пані Мор за свою спритність дістала посаду в поліційній канцелярії.

Оставила діти і більше їх живими не застала.

Пані О. Голз в Ґрінпойнт, Н. Й., оставила в хатї одну 3-лїтну і другу 5-місячну дитину, а сама вийшла на улицю. Колиж повернула назад, вже не застала дїтий живими. Підчас її неприсутности старша дитина бавила ся прапорцем, котрий запалив ся від печи. Огонь обхопив зараз суконки дїтий і вони живцем попекли ся.

Процес Ню Йорку із зелїзничою компанїєю.

Вже від довшого часу між містом Ню Йорк і зелїзничою комапнїєю „Ню Йорк Сентрал" ведеть ся боротьба, яка вже в останних часах прибрала рішаюче становище. Ходить тут о се, що зелїзниця „Ню Йорк Сентрал" уживає над рікою Гудсоном кількамилевий пас землї, чим наражує переходячих на небезпеку, занечищує найкрасшу часть міста, а притім ще й не платить ніяких податків. Мешканцї Ню Йорку жадають звороту тої землї і хочуть замінити її на парк. Компанія знова годить ся накрити зелїзничий тор дахом і в тунелю уживати машин з електрикою, а не з димлячим углем. Справу зелїзниці попирає бувший кандидат на президента Злучених Держав, Чарлс Е. Гюз. Заходить однак обава, що сю справу місто може програти.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. С., Манчестер, Н. Й. — Шкода Вашої погрози. Чи Ви пришлете передплату, чи ні, то Вашого „вірша" ми не можемо помістити, бо він не має ніякої вартости. Зрозумійте се, що поміщенє вірша не залежить від передплати. Коли хтось передплачує якусь часопись, то він через те ще не має права жадати, щоби редакція тої часописи містила, йому всьо, що він сам хоче. Ми не робимо ріжниці між нашими читачами і поміщуємо від них всьо, що лише має якусь вартість. Таких віршів, як Ваш, приходить до нас десятками тижнево, але всї йдуть до коша, бо не надають ся до друку.

Я. М., Джерзи Сіти, Н. Дж. — Вірші будуть поміщені: А щодо „описів", то не думаємо, чи ними зацікавлять ся наші читачі. Перша часть ніяк до друку не надаєть ся.

Вп. І. Паращук, Дітройт, Міш. — Місточко Отинію, товмацького повіту, опустили австрійські війска в перших днях липня 1916 року і воно находить ся ще й доси в руках Москалів. Листів або гроший до Отинії не мож ніяк посилати, бо се місточко лежить в околици, на якій кождої хвилї можуть розпочати ся криваві битви.

Вп. Г. Гавриляк, Клівленд, О. — Читайте слідуюче число нашої часописи, в котрім обговорить ся ширше справу купна домів і справу ощадностий в банках.

ПЕРЕПИСКА АДМІНІСТРАЦІЇ.

П. М. з Ню Йорку. — Вашого „фамілійного оголошеня" не помістимо. Такі родинні непорозуміня найдуть ся майже в кождій родинї. Се не є цікаве для загалу. Ви не подали своєї адреси і тому надісланий Вами доляр остає у нас до Вашої розпорядимости.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць січень 1917 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	291.50	135.	17.19
2.	66.67	136.	64.00
3.	19.14	137.	30.67
4.	75.10	138.	16.40
5.	51.07	140.	13.20
6.	21.79	142.	81.75
7.	104.19	145.	13.43
8.	18.07	146.	118.14
9.	54.37	147.	111.03
10.	152.96	148.	15.63
11.	6.48	149.	57.54
12.	116.99	150.	16.98
13.	83.06	151.	50.89
14.	35.83	155.	171.82
15.	45.36	160.	70.71
16.	20.43	162.	18.40
17.	35.35	165.	88.38
18.	64.10	168.	99.19
19.	15.97	170.	149.57
20.	7.60	173.	34.01
21.	18.12	174.	25.96
22.	40.87	175.	57.31
23.	16.99	178.	14.66
24.	15.50	179.	66.84
25.	21.12	180.	6.71
26.	21.23	181.	26.28
27.	52.57	186.	74.93
28.	77.38	191.	64.96
29.	83.76	192.	32.05
30.	21.28	195.	27.02
31.	9.68	198.	11.64
32.	16.10	201.	39.62
33.	19.91	202.	19.63
34.	26.04	203.	34.32
35.	18.89	205.	23.32
36.	23.00	206.	47.33
37.	12.78	209.	83.45
38.	150.48	210.	21.37
39.	40.74	211.	41.12
40.	14.56	213.	107.64
41.	36.14	214.	15.05
42.	40.26	215.	32.00
43.	11.74	217.	183.69
44.	50.39	218.	137.58
45.	90.56	220.	44.60
46.	29.65	221.	158.11
47.	103.04	223.	77.93
48.	44.69	224.	21.95
49.	69.03	225.	71.88
50.	24.00	228.	18.61
51.	32.84	229.	109.48
52.	22.46	230.	61.47
53.	32.07	233.	34.68
54.	17.53	234.	64.29
55.	8.25	235.	59.04
56.	29.98	237.	81.51
57.	53.26	238.	6.40
58.	16.86	239.	115.12
59.	36.66	240.	19.11
60.	21.90	241.	26.65
61.	40.78	243.	35.58
62.	19.23	244.	19.29
63.	155.10	245.	24.54
64.	37.46	246.	17.61
65.	97.45	247.	89.59
66.	55.78	248.	38.22
67.	67.87	250.	8.93
68.	24.27	251.	44.06
69.	44.20	254.	57.83
70.	167.18	255.	33.80
71.	23.71	256.	10.75
72.	32.48	258.	19.81
73.	19.99	259.	80.32
74.	20.76	261.	20.02
75.	27.20	262.	15.32
76.	112.11	263.	10.72
77.	39.81	270.	91.58
78.	77.26	273.	36.26
79.	15.38	274.	35.06
80.	28.05	276.	57.50
81.	91.13	277.	30.35
82.	16.61	278.	39.62
83.	30.67	282.	65.26
84.	10.83	283.	44.17
85.	10.58	286.	21.43
86.	57.02	288.	55.50
87.	54.45	290.	23.29
88.	18.89	291.	29.48
89.	9.43	292.	78.39
90.	28.94	293.	11.66
91.	98.28	295.	46.83
92.	11.68	296.	48.82
93.	23.10	300.	133.39
94.	20.00	301.	78.90
96.	54.20	303.	11.01
97.	19.23	305.	8.25
98.	51.31	308.	39.54
99.	68.33	314.	11.81
100.	9.97	315.	22.84
102.	148.18	316.	114.28
104.	136.71	317.	33.08
105.	61.63	318.	38.59
106.	261.86	320.	19.19
109.	97.40	321.	38.27
113.	39.74	322.	20.78
117.	70.80	323.	33.38
123.	15.59	324.	44.54
124.	47.04	326.	55.74
125.	29.43	330.	105.17
127.	62.04	332.	23.52
128.	28.24	334.	9.02
132.	66.37	336.	80.63
133.	147.42	338.	137.30

Відділ	запл.	Відділ	запл.
341.	38.63	371.	31.61
342.	59.17	373.	9.68
344.	14.23	379.	33.76
247.	15.10	380.	36.76
249.	29.35	381.	14.50
350.	55.71	384.	61.79
351.	13.25	385.	17.84
354.	32.25	388.	63.05
355.	38.38	391.	33.53
357.	18.05	392.	11.43
360.	56.62	393.	19.25
363.	57.29	395.	3.65
364.	18.88	396.	28.99
365.	51.25	400.	41.58
367.	40.86	401.	26.57
369.	60.57	402.	12.66
370.	47.50		

На сплату морґечів	500.00
Процент від морґечів	385.00
Прихід за діти членів У. Н. С.	392.75
Прихід друкарні	4.953.02
Рент від дому У. Н. Союза	30.00
Процент з банків	1.168.96
Процент від бондів	112.50
Звернений чек	102.25
Разом	20.204.84

РОЗХІД.

Посмертне по бл. памяти:

Стефан Савка, від. 76	204.08
Гнат Ониськів, від. 76	500.00
Петро Добошинський, від. 86	1.000.00
Марко Зінчук, від. 301	1.000.00
Іван Костич, від. 142	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Михайло Снадик, від. 70	100.00
Анна Кузенка, від. 200	25.00
Константина Астряб, від. 195	25.00
Доміна Харковська, від. 209	50.00
Михайло Мазепа, від. 288	50.00
Петро Підлипчак, від. 4	75.00
Сидор Нестеряк, від. 86	50.00

Виплата з фонду сирітського по бл. п.:

Николай Савіцький, від. 208	250.00

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня помічника	75.00
Платня головного опікуна	65.00
Рент за січень	30.00
Видатки офісові і адміністр.	238.79
„Свобода" за січень	1.184.20
Розходи друкарні	4.548.54
Засідане контрольної комісії	290.93
Платня головного лікаря	50.00
На фонд Народний Укр. Ради	200.00
Разом	10.501.54

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем грудня	189.923.55
Прихід за січень	20.204.84
Разом прихід	210.128.39
Розхід за січень	10.501.54
Готівка з кінцем січня	199.626.85

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	199.626.85	
Морґечі	62.625.00	
Бонди	49.515.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	23.850.00	**355.116.85**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	121.954.37	
„ резервов.	119.182.52	
„ адміністр.	31.983.89	
„ убогих	9.466.29	
„ народний	7.767.76	
„ сиріте.	64.762.02	**355.116.85**

З днем 31-го січня б. р. невиплачених посмертних запомог остає на суму $17.300.53.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 18. лютого, точно о годині 4-тій, в гали Січовиків, ул. Філмор і Кліптон. Кождий член має явити ся, бо є важна справа до полагодженя. — С. Прешлїйський, предс.; Д. Жук, кас.; І. Шаровський, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. „Зап. Січ", від. 67, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 11. лютого, пополудни в гали О-ва „Луч" при Мейн улици під ч. 1. Обовязком кождого члена явитись на гали точно о другій годині. — І. Гончарик, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки", від. 316, подає до відома всім своїм членам, що слідуючий мітінґ відбудеть ся в четвер, 15. лютого, в гали „Кліптон" ріг Генд стріт. Зарівно повідомляєть ся, що всі мітінґи в біжучім році будуть відбувати ся все в третий четвер по першім у висше згаданій гали. — Д. Федик, секр.

АНТІН ЧЕХОВ.

ПЛУТАНИНА.

В крилосі стоїть дяк Отлукавін і тримає межи витягненими, товстими пальцями обгризене гусяче перо. Мале його чоло зібране в зморшки, на носі міняють ся плями всїх барв від рожевої до темно-синьої. Перед ним на рудій оправі цьвітньої тріоди лежать дві карти. На одній з них написано о „здравії", на другій „за упокой" і під обома заголовками по рядку імен. Коло крилоса стоїть маленька бабуся з зажуреним лицем і з торбиною на плечах. Вона задумалась.

— Дальше кого? — питає дяк, ліниво чіхаючись за ухом. — Скорше, небого, думай, а то я не маю коли. Зараз зачну часи читати...

— Зараз, батечку... Ну, пиши... О здравії рабов божіїх: Андрея і Дарії со чади... Митрія, знов Андрея, Антина, Марії...

— Чекай, не так скоро... Не за заяцем гониш ся, встигнеш...

— Написав Марію? Ну, теперечка Кирила, Гордія, младенца новопреставленого Герасима, Пантелея... Записав усопшого Пантелея?

— Чекай-но... Пантелей вмер?

— Вмер... — зітхає бабуся.

— Так якже ти кажеш записувати о здравії? — сердить ся дяк, перемазуючи Пантелея і переносячи його на другу картку. — От ще таке... Ти говори виразно, а не плутай. Кого ще за упокой?

— За упокой? Зараз... зачекай... Ну, пиши... Івана, Авдотію, ще Дарію, Юрія... Запиши... воїна Захара... Як пійшов на службу четвертого року, так від тої пори й не чути...

— Значить, він вмер?

— А хто його знає! Може вмер, а може й живий... Ти пиши...

— Куди-ж я його запишу? Коли, возьмім, вмер, то за упокой, коли живий, то о здравії... Порозумій тут вас!

— Гм... Ти, рідненький, запиши його на обі картки, а там буде видно... Та йому одинаково, як його не записуй: нестаток... пропащий... Записав? Теперечка за упокой Марка, Левонтія, Аріну... ну і Кузьму з Анною... болящую Федосію...

— То болящу Федосію за упокой? Тю!

— То се мене за упокой? Здурів чи що?

Тьфу! Ти заплутала мене! Коли ще не вмерла, то й говори, що не вмерла, а нема що в за упокой лізти! Плутаєш тут! І тепер маєш Федосію касувати і на иншім місци писати... Весь папір посмарував! Ну, слухай, я тобі прочитаю... О здравії Андрея, Дарії со чади, паки Андрея, Антипія, Марії, Кирила, новопреставленого младенца Гер... Чекай-но, якже, сюди отсей Герасім дістав ся? Новопреставлений і рантом — о здравії! Ні, ти мене, небого, Бог з тобою, зовсім заплутала!

Дяк крутить головою, перемазує Герасима й переносить його в заупокойний відділ...

— Слухай! О здравії Марії, Кирила, воїна Захарія... Кого ще?

— Авдотію записав?

— Авдотію? Гм... Авдотію... Евдокію... — переглядає дяк обі картки. — Памятаю, записував її, а тепер, біда її знає... не годен найти... От вона! За упокой записана!

— Авдотію за упокой? — дивуєть ся бабуся. — Ще року нема як замуж вийшла, а ти вже смерть на неї накликуєш!... Сам ти, небоже, плутаєш, а на мене сердиш ся. Ти з молитвою пиши, а як будеш мати в серцю злість, то чортови радість... Се тебе чорт короводить та плутає.

— Чекай, не перешкаджай!

Дяк хмурить ся і, подумавши, поволи перемазує на заупокойній картці Авдотію. Перо на букві „д" скрипить і робить великого жида. Дяк заклопотаний чіхає голову.

— Авдотію, значить, геть звідси... — муркоче він зажурений. — Коли її туди, то буде о здравії, коли-ж сюди, то за упокой... Зовсім заплутала баба! І ще той воїн Захарія застряг сюди... Біда його привела... Нічого не розумію! Треба наново...

Дяк іде до шафки і дістає відти пів чверти чистого паперу.

— Викинь Захарію, коли так... — говорить бабуся. — Бог з ним, викинь...

— Мовчи...

Дяк мачає поволи перо і переписує імена з обох карток на новий папірець.

— Я їх всіх гуртом запишу, — каже він, — а ти занеси до отця диякона... Нехай дияков порозумує, хто тут живий, хто небіщик: він в семінарії учив ся, а я тих-то річий... хоч убий, нічого не розумію.

Бабуся бере картку, дає дякови старосьвітських півтори копійки й дрібоче у вівтар.